

РЕШЕНИЕ

№ 3459

гр. София, 01.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXI КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 05.06.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Силвия Димитрова

ЧЛЕНОВЕ: Петя Стоилова

Атанас Николов

при участието на секретаря Зорница Димитрова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **874** по описа за **2020** година докладвано от съдия Силвия Димитрова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1, изр.2 ЗИНЗС, вр. с глава дванадесета АПК.

Делото е образувано по две касационни жалби: на Я. Л. К. и на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към МП срещу Решение №3477/22.05.2019 г., постановено по адм. д.№ 9432/2018 г. по описа на АССГ, 15 състав, с което съдът е осъдил Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" [населено място] да заплати на Я. Л. К., изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора С., обезщетение за неимуществени вреди в размер на 500 /петстотин/ лв. за период с начална дата 10.07.2014 г. и крайна 03.09.2018 г., претърпени от противоправни бездействия на служители на ответника, изразяващи се в неосигуряване на нормални битови условия – недостатъчна жилищна площ, недостатъчно обезпаразитяване, както и от отмяната на Заповед № 209/06.06.2017 г., издадена от Началника на Затвора С., заедно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното заплащане на главницата, и е отхвърлил иска в частта над 500 лв. до 20000 лв., както и за заплащане на лихвата върху претендираната главница от 10.07.2014 г. до 03.09.2018 г. в размер на 8434,76 лв

Според касатора К. определеният размер на обезщетението е занижен и не съответства на вида, характера и продължителността на претърпените от него неимуществени вреди. В жалбата са развити подробни съображения във връзка с

наведените доводи. Застъпено е становище, че настъпилите последици не са намерили справедлив в стойностно отношение размер на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, поради което се иска завишаването му от касационната инстанция. Претендира се присъждането на разноски.

Според касатора ГДИН съдът неправилно и необосновано е приел, че са налице кумулативно изискуемите предпоставки за уважаване не иска. Според този касатор неправилно са преценени събраните по делото доказателства, включително гласните такива. Твърди се, че неправилно е прието за установено, че е налице бездействие на ответника, изразяващо се в неосигуряване на достатъчно площ, тъй като изпълнението на изискването за 4 кв. м жилищна площ е отложено за 01.01.2019 г. Освен това лишеният от свобода не е имал оплаквания относно площта и не е правил искания за преместване. Относно приетото от съда недостатъчно обезпаразитяване е посочено, че ГДИН е изпълнил задължението си да сключи договор за ДДД обработка, съгласно който обезпаразитяването се извършва на договорените периоди. Лишеният от свобода не е имал оплаквания от паразити и не се е възползвал от възможността за изпаряване на дюшека в изпарителя. Съгласно чл.21, ал.2 ППЗИНЗС осъдените са длъжни да поддържат хигиена в спалните помещения, което задължение не е изпълнил и е допринесло за наличието на паразити. Изложени са съображения и относно вредите, причинени от отмененото наказание, като се твърди, че предвид наличните доказателства неправилно е прието, че същото е източник на вредоносни последици за личността. Според касатора кумулативния ефект от условията, при които е изтърпявано наказанието, не обосновава нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЗИНЗС. Освен това в решението не са изложени мотиви относно наличието на причинно-следствена връзка, тъй като според този касатор такава не е налице. Не са доказани и настъпили за ищеца вредоносни последици, които да бъдат обезщетени. Пзовава се на мотивите на ЕСПЧ по делото Г. срещу България, в което е прието, че условията, при които е пребивавало лицето, не са достигнали нивото на суровост, за да попаднат в обхвата на чл.3 от Конвенцията. По тези съображения, подробно мотивирани в касационната жалба, се иска отмяна на решението в обжалваната част и отхвърляне на иска. Претендира се юрисконсултско въднаграждение.

От касаторите са депозиран отговори на касационните жалби, в които оспорват изложените в тях доводи.

СГП, чрез прокурор Ю. счита, че жалбата на касатора К. е неоснователна и следва да бъде отхвърлена, докато жалбата на ГДИН е основателна и следва да бъде уважена.

В настоящото производство от страните не са представени нови писмени доказателства за установяване на касационните основания.

Административен съд - София-град, XXI касационен състав, в качеството си на касационна инстанция, като взе предвид наведените в жалбата доводи и като съобрази разпоредбата на чл.218 АПК, приема следното:

Касационните жалби са подадени в установения с чл.211, ал.1 АПК 14-дневен срок от надлежни страни срещу подлежащ на касационна проверка валиден и допустим съдебен акт и същите са процесуално допустими. Разгледана по същество жалбите са неоснователни.

Предмет на разглеждане в производството по адм. д . № 9432/2018 г. по описа на АССГ, 15 състав е бил предявен с постъпила в АССГ на 04.09.2018 г. искова молба, конкретизирана с молба от 17.10.2018 г.от Я. Л. К., изтърпявал наказание лишаване от

свобода в Затвора С. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ иск за обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 000 лв. за период с начална дата 10.07.2014 г. и крайна 03.09.2018 г., претърпени от противоправни бездействия на служители на ответника, изразяващи се в неосигуряване на нормални битови и хигиенни условия – недостатъчна жилищна площ, лоши условия в спалните помещения, в общите бани и тоалетни, заболяване Хепатит С, както и от отмяната на Заповед № 209/ 06.06.2017г., издадена от началника на Затвора С., с която му е наложено дисциплинарно наказание "изолиране в наказателна килия за срок от 10 денонощия" на основание чл.104, ал.1 от ЗИНЗС вр. чл.101, т.7 от ЗИНЗС за извършено нарушение по чл.96, т.3, чл.97, т.4 и 5 вр. с чл.100, ал.2, т.5 и т.7 и чл.102, ал.2 от ЗИНЗС, заедно с лихвата върху претендираната сума от датата на постъпване в мястото за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода – 10.07.2014 г. до 03.09.2018 г. в размер на 8434,76 лв., заедно със законната лихва върху главницата, считано от 04.09.2018 г.

Като е събрал относимите и допустими доказателства, анализирайки същите, първоинстанционният съд е приел от фактическа страна, че К. е постъпил в Затвора С. на 31.08.2014 г., разпределен на територията на 5-та група на 04.07.2017 г., настанен в спално помещение № 5 с жилищна площ от 13,20 кв. метра, 16 кв. метра със санитарния възел и е съжителствал там с още 4 лица. Помещението разполага с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина, отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода и пригоден душ за лична хигиена.

Относно твърдяната пренаселеност на помещенията съдът е приел, че Справката на исдвр Д. относно настанените лишени от свобода в килия № 5 кореспондира изцяло с показанията на св. Д., че К. е съжителствал там с още 4 лица /св. Р. дори сочи, че се касае за още 5/. Еднопосочните данни по делото са за площ на килиите 16 кв. метра, но доколкото в тази квадратура се включват и обособените тоалетни, това отнежда по-малко от 3 кв. м. жилищна площ за всеки лишен от свобода. Последното очертава недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС. От показанията на св. Д. съдът е приел, че се е стигало до неразбирателства, тъй като помещението е много тясно. За пренаселеност на помещения от 2-ра група свидетелства докладната записка на исдвр Г. от 04.07.2017 г., че е необходимо преразпределение на затворниците от групата в новосформираната 5-та група с оглед спазване на разпоредбите на чл.43, ал.4 ЗИНЗС. Въпреки че К. не е ангажирал доказателства /такива не представя и ответникът/ да е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, да е заявявал искания за настаняване в друго спално помещение поради това, че спрямо него е имало нечовешко или унижително отношение, съдът е приел за установено бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв. метра за целия исков период.

Относно твърдението за недостатъчно обезпаразитяване /наличие на дървеници/ в хода на първоинстанционното производство е установено, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни, с оглед установеното от свидетелите, че проблемът с дървениците е постоянен и пречи на възможността да спят. Съдът е приел за неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунижително отношение, обективизирано в ненадлежно осигуряване изискванията за благоприятни

санитарно-битови условия в насока недостатъчно обезпаразитяване.

Относно твърденията за липса на адекватно и своевременно медицинско обслужване съдът е приел, че по делото не е спорно, че е извършена нужната административна дейност и в Затвора С. функционират медицински център и болница, като са изпълнени изискванията на чл.4 от Правилника. Безспорно е установено изпращането на ищеца в Пета МБАЛ С., през 2015 г., където е консултиран с уролог и специалист уши-нос-гърло. Следователно няма бездействие на администрацията на ответника ГД "ИН".

Медицинската справка /л.41/, здравният картон на ищеца и описаните във фактическата част на решението епикризи съдържат подробни сведения за всички прегледи, изследвания и терапии /многократно в условията на стационар/, провеждани спрямо ищеца от постъпването му в Затвора С. и отричат тезата му, че се е заразил с Хепатит С в пенитенциарното заведение. Тя не кореспондира и с данните от психологическото становище, че той злоупотребява с медикаменти и психоактивни вещества, което поведение е акт на самоагресия; те свидетелстват за емоционална нестабилност в ситуации, които ищецът възприема като фрустриращи. Касае се за нестабилност, която е личностова черта на К., формирана като последица от неговата житейска история. Лишеният от свобода многократно е пребивавал в лечебни заведения – в СБАЛЛС, в СБАЛО, където очевидно не се е намирал в условията на задържане, което е още един аргумент, отричащ твърдението му, че се е заразил с хепатит в Затвора С..

Относно позицията на ищеца за неосигуряването на адекватно на заболяванията му лечение съдът е приел, че. тази дейност не е част от административната дейност на ответника, а е медицинска дейност - профилактична, диагностична, лечебна и др. Доколкото твърденията на ищеца се отнасят до качеството и адекватността на медицинската дейност, административния орган не отговаря за начина, по който е лекуван ищеца. По отношение на заявеното от ищеца непредоставяне на адекватно и своевременно медицинско обслужване следва да се има предвид, че в исковата молба липсват конкретни твърдения, като по делото не е установено да са били налице случаи, в които ищецът да се е нуждаел от медицинско обслужване и такова да не му е предоставяно. Безспорно, той е претърпял морални вреди и страдания от евентуално неадекватно лечение, но вреди, които произтичат от неправилно, неадекватно лечение на налично заболяване, не основават отговорността на ответника ГД "ИН" по реда на ЗИНЗС във вр. със ЗОДОВ, тъй като не касае дължима и неосъществена административна дейност, а качеството на извършената медицинска помощ

По отношение на дисциплинарното наказание, наложено със Заповед №209/06.06.2017 г. на Началника на Затвора С., съдът е приел, че същата представлява отменен по съдебен ред незаконосъобразен административен акт, който е от естество да причини неблагоприятни вътрешни изживявания на ищеца. Макар да не е установено наказателните килии да са с размери или в състояние, накърняващи човешкото достойнство, самото изтърпяване на незаконосъобразно наложено дисциплинарно наказание е източник на вредоносни последици за личността на изтърпяващия го. При тяхната преценка съдът е съобразил, че не се касае за изолиран случай за ищеца – той е санкциониран многократно за различни нарушения, включително с изолиране в наказателна килия за срок от 7 и 14 денонощия в различни периоди от пребиваването си в Затвора С., без да сочи доказателства да е оспорил актовете, с които е санкциониран, респ. последните да са били отменени. Освен това съдът е приел, че

свидетелските показания не съдържат сведения за неблагоприятни вътрешни изживявания на ищеца с особен интензитет – напротив, на св. Д., който познава ищеца от м. ноември 2017г., не е известно К. да е наказван, а св. Р. не знае по какъв повод е станало това.

При така установената фактическа обстановка първоинстанционният съд е приел, че искът е частично основателен, тъй като ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение. Описаните пренаселеността в килиите и недостатъчното тяхно обезпаразитяване, довело до постоянно наличие на дървеници, незаконосъобразно наложеното дисциплинарно наказание са причинили емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Пренаселеността, недостатъчната дезинсекция и наличието на дървеници кореспондират на понятието „нечовешко” и „унизително” отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Съдът е приел, че е налице причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС). ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди е определен в съответствие с чл.52 ЗЗД с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Съобразено е и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унизително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унизително отношение по смисъла на чл.3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

Доколкото по делото не е установено твърдението на ищеца за нарушаване правото му на адекватно медицинско обслужване, съдът при разглеждане въпроса за справедливостта на обезщетението е изключил този факт като вредоносен спрямо търпените неимуществени вреди. Като е отчетел обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС; периода на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство); предвид характера и невисокия интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) и при прилагането на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, съдът е приел, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 500 лв., заедно със законната лихва от предявяването му на 03.09.2018 г., от когато ответникът се счита за поканен – чл.84

33Д. В останалата си част над 500 лв. до общия размер на претендираните 20 000 лв. искът е отхвърлен като неоснователен и недоказан. Отхвърлен е и искът за заплащане на лихвата върху претендираната главница от 10.07.2014 г. до 03.09.2018 г. в размер на 8434,76 лв.

Настоящият съдебен състав счита, че решението е валидно, допустимо и правилно, при което касационните жалби се явяват неоснователни. Съдът е изяснил напълно фактическата обстановка по делото, събрал е относимите за правилното решаване на спора доказателства, при приложението на чл.284, ал.3 ЗИНЗС, обсъдил ги е в тяхната взаимна връзка и при съобразяване разпоредбата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е направил верни правни изводи, които се споделят от настоящата инстанция.

Съгласно разпоредбата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3, който в своята ал.1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Според чл.3, ал.2 ЗИНЗС, за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл.284, ал.5 ЗИНЗС в случаите по ал.1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Правилен е извода на първоинстанционният съд, изведен от установената по делото фактическа обстановка, че в случая са налице законовите предпоставки, обуславящи частична основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни условия при изтърпяване на наказание лишаване от свобода от ищеца в периода, предмет на исковата молба. Несъстоятелно е твърдяното в касационна жалба на ГД "ИН", че решението е необосновано. Първоинстанционният съд е дал ясен и конкретен отговор кои факти, релевантни за спора приема за установени въз основа на събраните по делото доказателства. В решението е изведен правилният извод за частична доказаност на изложените в исковата молба обстоятелства, които обуславят присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди по приложимия закон. Несъгласието на страната с изводите на съда не основава твърдяната необоснованост на обжалваното решение. Съдът в изпълнение на изискванията на чл.284, ал.3 ЗИНЗС е изискал от специализирания орган по изпълнение на наказанията да предостави информация от значение за правилното установяване на фактите по делото, като съобразно съдържанието ѝ е приел за доказани твърдени в исковата молба факти. Законът забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унизително отношение и задължава Държавата да им

осигури от една страна, условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - като се има предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да бъдат адекватно гарантирани. В случая е установено неизпълнение на законови задължения - липса на достатъчно жилищна площ в помещенията, в които ищецът е изтърпявал наказание, недостатъчно обезпаразитяване, както и от отмяната на Заповед № 209/06.06.2017г., издадена от Началника на Затвора С., в следствие на което са претърпени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и незаконосъобразния акт.

Неоснователни са доводите в касационната жалба на ГД "ИН" за недоказаност на претърпените от ищеца неимуществени вреди. Въз основа на събраните по делото доказателства, при приложението на чл.284, ал.5 ЗИНЗС в обжалваното решение е изведен обоснован и логичен извод за характера и степента на въздействието върху ищеца на условията в Затвора С., където е изтърпявал наказание ищеца. Тези условия са несъответни на критериите и стандартите на живот. Налице е неизпълнение на вменените на администрацията задължения за създаване на условия за изтърпяване на наказанията, с оглед недопускане неблагоприятно засягане на личността и накърняване на човешкото достойнство. Липсата на установени по делото умишлени действия и бездействия на служители на ответника не водят до неоснователност на предявения иск, при установените условия на живот, които не покриват минималните изисквания, позволяващи съхранение на човешкото достойнство. Не основава неправилност на обжалваното решение и несъгласието на жалбоподателя с практиката на съдилищата в Република България и Европейският съд по правата на човека в контекста, изведен в касационната жалба.

Неоснователни са доводите в касационните жалби за неправилност на обжалваното решение в частта му, с която е определен размера на дължимото се обезщетение за причинени неимуществени вреди. От установеното по делото неизпълнение не следва автоматично обезщетяване на причинените неимуществени вреди в парично изражение, възприето за дължимо от този, чиито права са нарушени, съобразно неговото лично, субективно усещане. Естеството и характерът на причиненото страдание съдът следва да прецени не само от страна на субективното възприятие и усещане на пострадалия за причинена вреда, но и с конкретните факти, от които тя произтича и най-вече обезщетението следва да е съобразено с общите схващания за справедливост, съобразени от съда при приложението на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите. В случая изводите на съда за размера на дължимото се обезщетение съответстват на посочените критерии. Правилно са преценени конкретните, обективно съществуващи обстоятелства, относими към увреждането, от което се претендират вреди, както и реалното им отражение върху състоянието на ищеца. Несъмнено е негативното въздействие върху ищеца на условията, при които е пребивавал в Затвора С.. При преценката на кумулативното въздействие на тези условия в

исковия период, съобразено с установената по делото обща продължителност и в съответствие с изведената от закона и дължима се справедливост, като е взел предвид, че обезпаразитяване е извършвано, но не е било достатъчно, както и че ищецът с поведението си /неспазване на достатъчно хигиена и невъзползване от възможността за изпаряване на дюшека в изпарителя/ правилно с обжалваното решение е определена сумата, с която следва да бъдат възмездени причинените вреди.

В съответствие с относимите правни разпоредби е определен и началния момент на дължимата лихва, а именно датата на предявяване на иска, като е правилно е отхвърлен иска за присъждането на лихвата върху претендираната главница от 10.07.2014 г. до 03.09.2018 г. в размер на 8434,76 лв.

При този изход на спора на страните не се дължат разноси.

Водим от изложеното и на основание чл.221, ал.2 АПК Административен съд – София-град, XXI касационен състав

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение №3477/22.05.2019 г., постановено по адм. д.№ 9432/2018 г. по описа на АССГ, 15 състав.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.